

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pismen ne sprejemamo. Izhaja vsak tretjek. Naročnina letno 60 din. za inostranstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačuje list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davok posebe. Polt. lek. rač. 11.153. Telefon 45-86

Naša društvena zborovanja

Zadnja banovinska skupščina je sprejela v svoj letošnji program tudi pripravo in skrb za plodonosen potek društvenih zborovanj.

Ta zahteva izhaja gotovo iz spoznanja, da naša društvena zborovanja niso vedno na višku svoje naloge ter da se vse premalo izkoristijo za vsestransko smotrno delo in razjasnitev na raznih območjih zasebnih in javnih učiteljskih prizadevanj.

Če to drži — in resno dvomiti o tem skoraj ne moremo — se bomo skupščinskemu sklepu še najlažje približali ter mu ustregli, ako se postavimo na to izhodno stališče ter z njega izvajamo ustrezno organizacijo naših zborovanj.

Poleg obveznih pedagoških in metodičnih predavanj, za katere je za enkrat iz sekcijskega vodstva prilično zadostno poskrbljeno, stoji učiteljsvo pred mnogoštevilnimi nalogami javnega in zasebnega značaja, ki jim more zadostiti le skupno, v okviru svoje organizacije.

Predvsem nas teži danes skrb za lasten obstanek. Življenjske razmere so se zlasti za javne nameščence tako poslabšale, da moramo le z obupom in srcu zreti v prihodnje čase. Boj za golo existenco nas samih in naših družin nam nujno nalaga poglobljeno delo v naši organizaciji. Vsaka brezbriznost in vsak fatalizem v tem pogledu nas pahmeta lahko na rob prepada. Ne samo gmotno, marveč tudi moralno bi bili obsojeni na propast, če ne zberemo v tem usodnem času toliko življenjskih sil, da se z vsem mogočim optimizmom upremo lastnemu razkrajanju. Morda ni bilo celo v vsej zgodovini našega stanu strnjenje vseh sil tako nujno, kakor v tem prehodnem času. Ni treba biti nikak družboslovec za predvidevanje razvoja, ki se pripravljaja v naročju današnje svetovne krize: krize gospodarstva in krize duhov. V težkih posledicah tega moralnega in socialnega razkrajanja sodobne družbe se bodo uveljavile in obdržale le kompaktne organizacije, ki samozavešno lahko računajo na solidarnost svojega članstva in ki vedo, kaj hočejo. Vso energijo je treba torej uporabiti, da strnemno okrog svoje organizacije do malega še vse ostalo učiteljsvo, ki doslej še ni našlo poti v naše vrste. Boj, ki ga bijemo za naše članstvo, je tudi boj za njihove interese. Zato nam mora vsako društveno zborovanje nuditi jasno sliko o zunaj stoječih tovariših, ki čakajo, da brez žrtev in sodelovanja z nekolegalno roko sežejo po sadovih našega truda.

Za duhovno orientacijo toliko v vzgojnih ter splošno ljudsko prosvetnih, kolikor v gospodarskih in nazorskih vprašanjih sedanosti in bodočnosti potrebujemo na naših zborovanjih sistematičnih poročil iz naših in tujih revij. Učiteljsvo naj se odpre na ta način pogled na problematiko današnjih dni in na ogromne naloge, ki čakajo povojno generacijo. S poglobitvijo v te naloge se bo okrepiła tudi naša soodgovornost, ki jo moramo kot intelektualci prevzeti v narodnem občestvu. Tako orientirana ter v delu in odgovornosti solidarna učiteljska organizacija bo v jutrišnjem meteu imela nad vse važno vlogo.

Poleg te splošne duhovne orientacije ne smemo pa izpustiti iz oči tudi dela na okrepitevi organizacije same in našega položaja v javnosti.

Na društvenih zborovanjih bi morali vedno obnoviti misli, ki so se napisale v zadnjem razdobju po naših listih o učiteljsvo in njegovem delu. Zahteve in želje ljudstva, ki se stavijo na nas in naše šolstvo, se morajo resno in kritično presojeti. Brez užaljenega samoljubja in strokovnjaškega ekskluzivizma se mora nanje reagirati, da bo naša javnost dobila vtis o našem resnem namenu, zreti nepristransko in osebnostno na splošne koristi. V tem spoznanju bo tudi javnost posvečala dobrohotnejšo pozornost našim osebnim željam in potrebam.

Za taka zborovanja je potrebna vsekakor temeljita priprava s strani društvenih upravnih odborov. Pri tem je delitev dela med posamezne člane uprave najvažnejša skrb. Vsako izmed odborov mora imeti svojo določeno nalogo, za katere izpolnitev si mora izmed članstva poiskati potrebnih sodelavcev. Prenehati je treba, kjer to še obstaja, s prakso, da izpolnita uradni referent in predsednik celotni spored društvenega zborovanja. Vsako zborovanje naj poda vzpodbujajoč dokaz kolektivnega prizadevanja vseh članov uprave in poleg tega še čim večjega števila sodelavcev izmed članstva. Tako pripravljena zborovanja bodo vsestransko oplodila naše članstvo, napolnila ga s potrebnim optimizmom za delo in požrtvovalnost, naše vrste pa sklenila v vitalno organizacijo, ki bo kos sleherni nalogi.

Zaradi maksimalnih cen je najbolj prizadeto uradništvo III. draginjskega razreda

Uradništvo v naši državi je po § 26. »Uradniškega Zakona« porazdeljeno po svojih službenih mestih, v I., II. in III. draginjski razred.

V Sloveniji pride v I. draginjski razred le Ljubljana, v II. draginjski razred nekaj desetih krajev, kjer je sedež sreza, a vsi ostali kraji, bodisi vasi, trgi in hribovska ali dolinska naselja, pa pridejo v tretji, najnižji, draginjski razred. Tem draginjskim razredom pripadajo po prej citiranem zakonu tudi različno visoke draginjske doklade.

Zadeva je do tu v redu. Saj nihče ni trdil, da so bili prej, ko so bili časi normalni, nepotrebnji ti draginjski razredi, kajti mesta z mnogoštevilnim uradniškim aparatom so vedno dvigala cene življenjskim potrebščinam. Saj je vsak uradnik iz mesta vedno tarnal, da je življenje v mestu mnogo, mnogo dražje kot pa na deželi.

Danes pa je položaj popolnoma drugačen.

Izredne razmere, v katerih živi ves svet, so tudi naše gospodarstvo kakor tudi vso preskrbo s prehrano vrgle iz ravnega tira v neko krivino tako, da so se pri nas pojavile silne težkoče. Kljub temu, da smo agrarna država in nam do danes še nikoli ni primanjkovalo osnovnih, za življenje važnih in neobhodno potrebnih artiklov, se nam je to sedaj zgodilo in sicer izredno naglo tako, da nihče ni te spremembe pričakoval. Poleg izrednih svetovnih komplikacij, ki so tako rekoč gospodarski barometer današnje dobe, nas je lani doletel drug udarec, namreč sorazmerno slabša letina. Zaradi tega kakor tudi zaradi večjih potreb države same, zaradi varnostnih ukrepov, smo morali tudi mi nastopiti pot racionalizacije z življenjskimi potrebščinami.

Ta položaj so pa izrabili razni špekulanti, ki so pričeli kopiciti zaloge in navijati cene v svojo veliko korist, a v škodo uradništva, ki se je nenadoma znašlo v kočljivem položaju brez izhoda.

Ko se je ta položaj na našem notranjem trgu silno zaostрил in so cene rastle že skoraj v nedogledno višino, je državna oblast posegla vmes in maksimirala cene skoraj 80 % za življenje neobhodno potrebnim potrebščinam.

S tem maksimiranjem cen je pa za uradništvo postal položaj popolnoma drugačen.

Cene so maksimirane za vse enako, ne oziraje se na kateri koli draginjski razred. Moka, sladkor, milo, kava, podplati itd. itd. stanejo sedaj v Ljubljani ravno toliko kakor pa v katerem koli kraju drugega ali tretjega draginjskega razreda.

Na ta način smo postali vsi uradniki glede nakupovanja tako rekoč enaki, dočim je razlika glede kupne močnosti v posameznih draginjskih razredih različna.

Zaradi tega, ker so cene maksimirane v vseh draginjskih razredih enako, bi se morala ta razlika tudi urediti v plačah. Odpraviti bi se morali vsi draginjski razredi, vse uradništvo bi moralo prejeti enake plače, to se pravi brez dosedanjih razlik po draginjskih razredih, kajti, če je življenje enako drago povsod, naj se tudi plače v tem smislu izenačijo.

Zaradi teh grupacij po draginjskih razredih je pa najbolj prizadet učiteljski stan. Vsi ostali uradniki so večinoma, vsaj 80 %, v srezkih mestih, kjer je navadno največ uradov koncentriranih, dočim je pri učiteljskem stanu ta zadeva baš obratna. Največ šol in to okrog 90 % je na podeželju in tako živi tudi okrog 90 % učiteljsva v tretjem draginjskem razredu in je sedaj baš najbolj prikrajšano glede prejemkov.

Še bolj pa je udarjeno tisto učiteljsvo, ki je več km oddaljeno od železnice ali celo od večjega naselja in mora dobiti življenjske potrebščine iz mesta. To učiteljsvo pa mora plačevati še prevoz, kar še bolj podraži že itak draga živila.

Tako vidimo, da je maksimiranje cen s strani državne uprave sprožilo problem izenačenja draginjskih razredov, ker sedaj ni več one krilatice, da se na deželi ceneje živi kot pa v mestu.

Učitelj na deželi, torej v tretjem draginjskem razredu, je prikrajšan še za eno ugodnost in sicer zaradi šolanja dece. Zelo je oddaljen od srednjih šol in ga stane šolajoča se mladina v mestu ogromne zneske, dočim je uradnik v mestu, kjer je šola, brez teh skrbi.

Poleg akcije za zvišanje naših prejemkov, moramo uvesti tudi akcijo za izenačenje draginjskih razredov ali vsaj odpravo tretjega draginjskega razreda. V tej akciji moramo biti složni, kajti le v slogi bomo dosegli uspehe!

V-ar.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO SKOFJA LOKA je zborovalo 18. januarja na ljudski šoli v Skofji Loki. — Udeležba je bila zaradi slabega vremena bolj pičila. Zborovanju sta prisostvovala sreski šolski nadzornik Kržišnik in sreski podnačelnik Fajs. — V svojem govoru se je predsednik tov. Debeljak s toplimi besedami spomnil rojstnega dne Nj. Vel. kraljice Marije. — Spomin pokojnega prosvetnega ministra in predsednika senata je članstvo počastilo z enominutnim molkom. — V svojem govoru je predsednik opozoril članstvo na duh pravega tovarištva, ki mora vladati med učiteljsvom in je za družbo potreben v manjših krajih, kjer je učiteljsvo še bolj navezano samo nase. — Tajnica je podala poročilo. Sklene se, da bo društvo sodelovalo pri anketi učiteljskih stanovanj. V zvezi z razpravo o tem vprašanju sta bila odobrena naslednja sklepa: 1. Sekcija JUU naj napravi vlogo na V. oddelek kraljevske banke uprave, da pri gradnji novih šolskih poslopj upošteva določbe razsodbe državnega sveta z dne 9. marca 1940, št. 3665/40. 2. Učiteljem, katerih stanovanje ne ustreza

določbam te razsodbe, naj se prizna primeren odškodnina. — Zbor toplo pozdravlja prizadevanje sekcije za zvišanje prejemkov uradništva. Prejemki so že tako daleč pod minimumom, da je socialno stanje uradništva brezupno. — Tov. blagajnik je poročal, da nekateri zamudniki le počasi nakazujejo zaostalo članarino, nekaj pa se jih na poziv sploh ne odzove. — Sledi referat tov. predsednika o nalogah RK, Casi, v katerih živimo, nujno zahtevajo, da točno poznamo naloge te človekoljubne organizacije — in te nam je predavatelj tudi res jasno in stvarno obrazložil. — Predavanje tov. Pavčeve o temi: »Za ljudstvo v šoli in zunaj nje«, je odpadlo, ker tovarišica zaradi prekinjene avtozveze ni mogla na zborovanje. — Pri slučajnostih se sprejmeta še ta dva sklepa: Sekcija naj izposluje pri kraljevski banki upravi preklic normalije, ki določa izterjatev glob šolskih zamud. Ves potek naj se prenese na sresko načelstvo. — V prehranjevalni odbor naj pride vsaj po en zastopnik uradništva.

Debeljak, preds. Andreja Grum, tajnica.

Učiteljska naturalna stanovanja in stanarina

Važna rešitev ministrstva za prosveto

V I. številki »Učiteljskega tovariša« smo objavili razsodbo drž. sveta št. 3665/40, v kateri je navedeno, da se smatra za primerno učiteljsko naturalno stanovanje le tisto, ki obsega 2 sobi primerne velikosti, kuhinjo in pritlikline. Z ozirom na to, da še do danes nimamo pravilnika, ki bi urejal vprašanje učiteljskih stanovanj, je ta razsodba, ki določa konkretno, kakšno mora biti učiteljsko stanovanje, še večje važnosti. Na to razsodbo smo opozorili članstvo tudi v okrožnici, ker se zavedamo, da postaja vprašanje učiteljskih stanovanj tako pereče, da mu moramo posvetiti vso pozornost in postaviti vse sile, da se učiteljsvo reši iz tež-

kega položaja. Spodaj priobčujemo rešitev ministrstva prosvete, ki obravnava prav to vprašanje. Razsodba drž. sveta in rešitev ministrstva za prosveto bosta koristno služili vsem tistim učiteljem in učiteljem, ki nimajo primerne stanovanja in morejo zahtevati stanarino oziroma doplačilo k neprimernemu stanovanju, ki ga sedaj uživajo.

»Ministrstvo prosvete kraljevine Jugoslavije Oddelek za ljudske šole S. št. 55.860 — 5. X. 1940.

Kraljevska banska uprava je s svojim aktom IV. št. 19.683/11 z dne 11. sept. 1940

dostavila pritožbo A. A., učitelja v B, sreza C, na rešitev navedene uprave IV. št. 7074/6 z dne 1. maja 1940, leta, s katero je odbila njegovo pritožbo z dne 6. febr. 1940, kakor tudi njegove predstavke z dne 15. marca, 19. junija, 4. septembra, 30. oktobra 1939, 2. jan., 5. febr. in 14. marca 1940, leta, s katerimi je A. A., dokler je bil učitelj v D, — prosil, da se mu dodeli primerno stanovanje odnoso izplačuje stanarina. Pritožbo in navedene predstavke je kr. banska uprava odbila zato, ker je smatrala, da je zadevo, ki jo obravnavajo pritožba in predstavke, dolžna reševati upravna občina po §§ 23. in 29. zakona o ljudskih šolah in ne kraljevska banska uprava.

Proučil sem pritožbo, rešenje in vse ostale akte ter sem ugotovil:

da je A. A. na podlagi ukaza On št. 456/36, s katerim je bil premeščen v D, nastopil službo v tem kraju 1. marca 1936. leta;

da do 3. septembra ni užival niti stanovanja niti stanarine po §§ 23., 29. in 84. zakona o ljudskih šolah;

da mu je nato občina dodelila eno sobo za stanovanje, v katero se je vselil 3. septembra 1936. leta;

da je večkrat do septembra 1938. leta prosil krajevni šolski odbor, da mu dodeli družinsko stanovanje, kamor bi lahko vselil družino (glej predstavko z dne 17. avg. 1938. leta);

da je imenovani krajevni šolski odbor s svojim aktom št. 11 z dne 8. okt. 1938 obvestil kr. bansko upravo v Ljubljani, da nima primerne stanovanja za imenovanega in tudi nima kredita za stanarino;

da se je imenovani kasneje z raznimi predstavkami obračal do merodajnega sreskega načelstva in do imenovane banske uprave, da bi se mu dodelilo primerno stanovanje odnoso plačala stanarina. Toda te predstavke so se vračale z raznimi zahtevami in vprašanji: da naj imenovani izjavi, da bo preselil družino, da je občina dolžna dati predpisano stanovanje, čim bo preselil družino itd.;

da so bile nekatere navedenih postavk zavržene s spornim rešenjem.

Po predpisih §§ 23. in 29. zakona o ljudskih šolah so občine dolžne, dodeliti stanovanje učiteljem, če pa ni stanovanja, pripada učiteljem stanarina po § 84. zakona o ljudskih šolah in sicer do 1. aprila 1937 od pristojne občine, od 1. aprila 1937 na podlagi uredbe o vzdrževanju ljudskih šol, od pristojne banske uprave. Na osnovi razsodbe drž. sveta št. 3665/40, izrečene v konkretnem primeru, pripada učiteljem stanovanje, obstoječe iz dveh sob, kuhinje in pritliklin. Kolikor pa ne uživajo popolnega stanovanja, imajo pravico do doplačila stanarine po uredbi o ugotovitvi vrednosti stanovanj državnih službenecov iz leta 1932. Iz tega je razvidno, da je za dodeljevanje stanovanja pristojna občina, a za izplačilo stanarine do 1. aprila 1937 tudi občina, od 1. aprila 1937 pa kraljevska banska uprava. Ker je krajevni šolski odbor v D s svojim aktom št. 11/38 obvestil kraljevsko bansko upravo, da ni primerne stanovanja za A. A., je bila pristojna kraljevska banska uprava, da rešuje njegove predstavke in to zaradi tega, ker ni obstajalo več vprašanje stanovanja, ki ni bilo prosto in ki se mu ga ni moglo dodeliti, temveč je nastopilo vprašanje izplačila celokupne stanarine do septembra 1936, ker je imenovani od septembra 1936 delno užival stanovanje. Poleg tega je imenovani A. A. v svoji predstavki z dne 19. jun. 1939 izrecno zahteval izplačilo stanarine. To predstavko nikakor ne bi smela kraljevska banska uprava zavrniti z motivacijo, da ni pristojna in trditi, da je pristojna upravna občina, ker je za to rešitev pristojna prav kraljevska banska uprava.

Končno je iz vsega razvidno, da je A. A. uporabil vse mogoče, ker je poslal več predstavk krajevnemu šolskemu odboru, sresko načelstvu in kraljevski banki upravi, da bi mu bilo dodeljeno stanovanje odnoso izplačana stanarina. Tudi zaradi tega kraljevska banska uprava ne bi smela zavrniti onih predstavk, ki so bile nanjo naslovljene.

Udeležba:

Naša društvena zborovanja, Zaradi maksimalnih cen je najbolj prizadeto uradništvo.

Kako stanujemo. Učiteljska naturalna stanovanja in stanarina.

Zveza učiteljskih organizacij kraljevine Jugoslavije.

Med »zaostalimi« v otrokovem stoletju.

Mladinski skladatelj Ciril Pregelj govori.

Učiteljski smučarski tečaj na Mrzlici.

UCITELJSKI POKRET: Problem prehrane pri delovnem ljudstvu in še posebej pri mladini.

LISTEK: Andraž Plahuta nima legitimacije.

Splošne vesti. — Šolski radio. — Osebnе zadeve. — Iz listov. — Mladinska matica.

— Učiteljski pravnik. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.